

- English. Teacher's Book. Cambridge University Press, 2008. 184 p.
4. Smolanka V. I. UzhNU strategic goal – the creation of innovative European university level. *Transcarpathian true*. 2015. № 8 (15786). P. 6.
 5. Teaching English as a Second Foreign Language. Heinle L Heinle Publishers. Boston, Massachusetts. 2011. 235 p.

Олена Штербава

ДІЯЛЬНІСТЬ «РУСЬКОЇ ТРІЙЦІ»

На початку 30-х років XIX ст. центром національного життя та національного руху в Галичині стає Львів. Саме тут виникає напівлегальне демократично-просвітницьке та літературне угруповання «Руська трійця». Таку назву воно отримало тому, що його засновниками були троє друзів-студентів Львівського університету і водночас вихованців греко-католицької духовної семінарії: М. Шашкевич (1811–1843), І. Вагилевич (1811–1866) та Я. Головацький (1814–1888), які активно виступили на захист рідної української мови (термін «руська» для галичан означав українська).

Поява ідей Романтизму на українському ґрунті підготовлена визначними здобутками історичної науки й фольклористики. Вже у XVIII ст. важливим явищем духовного життя народу стали козацькі літописи – Літопис Самовидця, Літопис Григорія Граб'янки, Літопис Самійла Величка та «Історія Русів». За своїм змістом – це яскраві зразки історико-документальної прози, які головню присвячені подіям часів Б. Хмельницького. Ці літописи відіграли значну роль у зростанні національної свідомості освічених кіл українського громадянства, в розвитку українського романтизму. У другій половині XIX ст. І. Франко в праці «Критичні письма о галицькій інтелігенції» беззастережно відводить «Руській трійці» роль творців галицько-українського відродження [5], зауваживши, що при всій своїй непослідовності, відсутності чітко розробленої програми, в порівнянні з кращими європейськими зразками, «Руська трійця» була непересічним явищем у Галичині.

У 1832 р. члени «Руської трійці» згуртували навколо себе однодумців, котрі ставили собі за мету розгорнути культурно-освітню діяльність. Головною програмою гуртка було: через освіту й літературний поступ розбудити свідомість західноукраїнського народу [1, с. 215]. Своєю діяльністю «Руська трійця» стверджувала, що «нарід руський – одне з головних поколінь слов'янських, і що русини Галичини є часткою великого українського народу, який має свою історію, мову і культуру» [4, с. 249].

Джерелом діяльності «Руської трійці» служили твори української літератури, філологічні, історичні та етнографічні праці вчених, зокрема

М. Максимовича, М. Цертелева, І. Срезневського, а також твори польських, чеських та сербських письменників, які «відкрили великий світ Слов'янщини». Саме це надихнуло гурток у 1833 р. створити перший рукописний збірник «Син Русі или собрание стихотворов в русском языке от клеров Семінарії, енеральноє в Льві-граді, руского края метрополії». У процесі підготовки першої рукописної збірки міцнів гурток М. Шашкевича, і доказом відданості ідеї слов'янської єдності трійця приймає символічні імена: Шашкевич – Руслана, Вагилевич – Далибора, Головацький – Ярослава [4, с. 250].

Наступний задум гуртківців – видання в 1835 р. фольклорно-літературної збірки «Зоря». «Ні змістом, ні мовою збірка не знайшла апробати цензури, яка вбачала в цьому велику небезпеку галицького сепаратизму, до того ж громадянська азбука, яка наближала «Зорю» до творів наддніпрянської літератури, теж викликала підозріння. І «Зоря» не побачила денного світла» [4, с. 250].

У 1836 р. Вагилевич зробив перший переклад на живу українську мову «Слова о полку Ігоревім», але цензура не дозволила друкувати твори. Те ж саме сталося і з «Читанкою для діточок» Шашкевича. Вона побачила світ лише в 1850 р. Шашкевич займався також підготовкою граматики та словника української мови. В трьох церквах «трійчани» проголошували релігійно-моральні проповіді українською мовою, тим самим підносячи національний дух. Основне джерело відновлення національної пам'яті українців «Руська трійця» вбачала в історії. З цією метою вона популяризувала славні сторінки минулого. Діячі «Руської трійці» зображували козацтво як символ національно-визвольної боротьби народу, писали про те, що Богдан Хмельницький розглядав Волинську, Галицьку, Львівську та Волзьку землі невід'ємною частиною всієї України. Наголошуючи на героїчному минулому українського народу, члени трійці показували українській громаді можливий шлях розв'язання національних проблем. Я. Головацький активно листувався з відомими діячами слов'янського відродження на Заході й насамперед з П. Шафариком, автором таких злободенних на той час праць, як «Історія слов'янської мови та літератури всіма наріччями» (1826), «Про походження слов'ян» (1828), «Слов'янські старожитності» (1837) [2].

Творчі контакти мала «Руська трійця» також із словаком Я. Коларом, сербами Г. Петровичем і Т. Павловичем, хорватом Ф. Курелацом, чехом К. Гавлічком та іншими західнослов'янськими просвітителами. Через листування з М. Максимовичем, О. Бодянським, І. Срезневським «Руська трійця» запозичувала кращі надбання національного піднесення на Лівобережжі та Слобідській Україні [3, с. 7].

Під впливом загальнослов'янського, у тому числі й загально-українського піднесення, «Руська трійця» вперше в суспільному русі внесла в програмні документи ідею возз'єднання всіх українських земель у складі майбутньої федерації. За цим проектом Україна мала стати соборною державою з двох штатів – Східного (Лівобережжя) і Західного

(Правобережжя), до якого приєднувалась і Східна Галичина. На базі своїх фольклорних записів та публіцистичних творів члени «Руської трійці» в обхід львівської цензури у 1837 р. видали в Будапешті альманах «Русалка Дністрова». У ньому були вмішені народні пісні, думи, перекази, історичні документи, що розкривали героїчне минуле, заняття, побут і культуру українського народу. Ці матеріали, а також публіцистичні статті звеличували боротьбу українського народу за своє визволення, опоетизували народних героїв і проголошували необхідність возз'єднання всіх українських земель. Вихід «Русалки Дністрової» був своєрідним викликом демократичної молоді державній і клерикальній реакції, протестом проти денаціоналізації і розз'єднання українських земель. Тому не дивно, що власті вороже зустріли альманах, конфіскували й знищили майже увесь тираж (крім 250 примірників), а його авторів притягли до судової відповідальності й тривалий час переслідували. М. Шашкевич помер у 1843 р.; І. Вагилевич зазнав нових переслідувань після революції 1848 р., тому відійшов від активного громадського життя. Я. Головацький фактично до смерті в 1899 р. залишився вірним справі, яку обрав замолоду. Бурхливе національне відродження почалося в Галичині під час революції 1848 р. Характерною його особливістю була політизація, що виявлялась у поєднанні як чисто національних, так і політичних вимог, створенні нових організацій, діяльність яких спрямовувалась на задоволення національно-політичних потреб українського народу.

Отже, усвідомлюючи значення, яке мала не тільки для Галичини, але й загалом для України «Руська трійця», насамперед у захисті українства, скріпленні української самосвідомості, єдності народу, ми повертаємось до того періоду, щоб зачерпнути сили для поступу, твердості в діяннях, щоб воскресити те, що відродило нас як націю, народ, державу. Діячі «Руської трійці» своє головне завдання вбачали в тому, щоб засобами друкованого слова і художньої творчості сколихнути народні маси, дати їм знання – відкрити світ, пробудити національну свідомість.

Список використаних джерел

1. Герус-Тарнавецька І. «Азбука і абетка» (Роль М. Шашкевича у формуванні українського правопису і літературної мови в Галичині) *Шашкевичіана*. Львів – Броди – Вінніпег : Просвіта, 1996. Вип. 1, 2. С. 212–219.
2. Головацький Я. Воспоминания о М. Шашкевиче и И. Вагилевиче. *Литературний сборник*. Львів, 1885. Вип. I. С. 21–29.(3)
3. Савченко Ф. Західна Україна в листуванні Головацького з Бодянським. 1843–1876. Всеукраїнська Академія наук. Київ, 1930. 51 с.
4. Семчишин М. Тисяча років української культури. Київ : Фенікс, 1993. 548 с.
5. Франко І. Критичні письма о галицькій інтелігенції. *Зібрання творів* : у 50 т. Київ : Наукова думка, 1980. Т. 26. С. 74–93.